

“Vi samarbejder i Tasiilaq” - tilbagemelding på arbejdet efteråret 2020

Indflyvning:

Hermed afrapportering på Tasiilami Suleqatigiippugut, for efteråret 2020. Det er efterhånden tydeligt, at vi er kommet igang med mange forskellige initiativer omkring børn og unges livsvilkår i Tasiilaq. Ligeledes ser vi tydeligt, at Corona-pandemien har sat spot på nogle af de centrale faktorer for udviklingen af mere bæredygtige livsvilkår i Tasiilaq distrikt generelt. Forhold som ulighed i sundhed, manglende indlagt vand og dårlige toiletforhold stikker frem. Ligeledes bliver de forholdsvis mange dårlige boliger i byen tydelige.

I løbet af efteråret har vi styrket vores arbejde på de igangsatte initiativer. Det står klart, at mennesker i byen nu forstår os som “deres udviklingsteam”, og ved, at vi er igang med at understøtte temaer som et fælles børnesyn, udvikling af tilbud til unge, bedre og flere boliger, etableringen af brættet, uddannelsesmuligheder og erhvervsudvikling. Når vi ankommer står mennesker klar med opgaver som de gerne vil videre med, og man har en tro på, at vi bliver i byen og hjælper med at skubbe på udviklingen for børn og unge. Der er en udpræget og klar fortælling om formålet for “Tasiilammi Suleqatigiippugut”. Vi er “deres egne”, og det forventes at vi kan koordinere, understøtte og hjælpe både nye og igangværende projekter og udviklingsforløb igang. Menneskene i byen har tillid til at vi kan understøtte igangværende forløb som måske er gået lidt i stå eller skævt. Der er tillid til, at vi kan inspirere og være med til at samle og sætte form på nye ideer og initiativer som man går og tumler med.

Vi svarer på denne tillid så godt vi kan, og tager tilliden til os, med stor alvor og ydmyghed. Vores udgangspunkt fra starten var, at arbejde indenfor den metode som kaldes “narrativt community work” som ramme. Her bygger arbejdet netop på at bygge tillid op lokalt, så det var forventeligt, men det har alligevel slået os - betydningen af at have givet den indledende tillidsopbygning god tid.

At der nu er en god og stærk kontakt i arbejdet, ser vi hænger sammen med to forhold:

- 1) at vi ikke har ét særligt projekt som er vores, men at vi er der for at understøtte og koordinere de projekter og udviklingstiltag som byens borgere, ledere og ildsjæle tænker kan være relevante.
- 2) at vores tidsperspektiv er på 8 år, og dermed at vores tilstedeværelse er til at regne med. Mennesker udtrykker at de har tillid til at nye ideer kan få lov til at spire, sætte rødder og vokse sig større, uden uro omkring hvorvidt støtten til denne til tider langsomme proces forsvinder.

At arbejde med udviklingen af bæredygtige livsvilkår for børn og unge, og med narrativt community work som arbejdsform, har også sine udfordringer. Der er ikke små afgrænsede projekter som hurtigt bliver færdige.

Det kan være svært at se på afstand, hvad det egentlig er vi går og laver:

- hvordan kan man fx. se tillidsopbygningen mellem borgere og SUSNOW?
- hvordan måler man at institutioner i byen begynder at arbejde mere sammen om de tiltag de sætter værk?
- hvordan ser man at flere initiativtagere planlægger deres besøg bedre?

Det kan være svært at se til fra forvaltningens side, hvordan vi arbejder med kapacitetsopbygning af civilsamfundet, når de står i udfordringer til op over begge ører:

- det kan opleves som at myndighedsarbejdet slås med "de rigtige problemer", og at vi "bare går rundt og taler med folk i byen".
- det kan opleves som kritik af myndighedernes arbejde, når vi sammen med borgerne forsøger at beskrive andre måder at løse udfordringerne på.
- det kan opleves provokerende for myndighedsområdet, at vi kommer og rejser hele tiden, mens de forsøger at løse problemerne i byen med ind imellem meget få resourcer.

Overordnet set er det vores konklusion på dette første år, at det som sådan ikke er mangel på initiativer eller økonomi til at understøtte udviklingen der mangler. Den største mangel, den største udfordring, og der hvor der ubetinget er brug for en fælles indsats, er i forhold til at sikre kontinuitet i arbejdet, tværgående samarbejde instanser imellem, og en koordineret fælles ansvarlighed mellem lokale, kommunale, selvstyrebarne, statsstøttede og NGO-initierede udviklingstiltag.

Vi har igen og igen oplevet at der mangler viden om hinandens tiltag og intentioner. Vi ser at der mangler koordinering i forhold til, at der kun skal være ét initiativ igang på et givet område, hvis man ønsker at det skal give en reel adfærdsforandring. Vi oplever en konstant manglende respekt for, at Tasiilaq er et lille samfund som har en begrænset kapacitet til at fordøje udviklingsinitiativer, og omsætte dem til ny adfærd. Vi ser en nærmest konsekvent manglende respekt fra folk udefra, for igangværende tiltag og forløb. Vi oplever en manglende respekt for at læring og nye forståelser tager tid, og ser hvordan myndigheder et sted puster myndigheder et andet sted i nakken, og hvordan dette skaber manglende arbejdsro og effekt af tiltag lokalt. Vi hører om manglende lydhørhed og respekt for, at et nej til at starte nyt op i Tasiilaq på tidspunkter hvor der allerede er mange andre aktiviteter igang betyder nej, og en forståelse for, at det ikke er manglende interesse - eller vilje - eller faglighed - men en lokal viden om, at der er andre vigtige ting igang.

Kort og godt ser vi idag den største udfordring ligger i fokus, sammenhæng og koordinering. At der kollektivt bliver arbejdet på, at Tasiilaq er centrum for Tasiilaq. Det kunne være ved at det også administrativt bliver tydeligere, at forvaltningschefen i Tasiilaq har ansvaret for at sætte den tværgående ledelsesmæssige ramme og retning for udviklingsarbejdet - eventuelt i et beskrevet og aftalt tæt samarbejde med fagdirektørerne placeret i Nuuk. Det kunne ske ved at økonomi, initiativ og ansvar følges ad, og at der dermed ville kunne skabes en lokal Tasiilaq løsning for Tasiilaq. Der var på et tidspunkt tale om at lave en frikommuneansøgning for Tasiilaq Distrikt. Hvis det stadigvæk er aktuelt vil vi gerne deltage i samtaler om og arbejdet med at beskrive, hvordan dette kunne se ud. Vi er idag ikke i tvivl om, at en større forankring, fokusering og styring af den kommunale indsats i Tasiilaq, og en lokalt båret koordinering mellem selvstyrebarne, kommunale og lokale vil kunne medvirke til, at byen og distriktet får en oplevelse af at blive respekteret og værdsat som et ligeværdigt mellem af den kommunale familie.

Besøg i Tasiilaq:

Vi har i perioden juli - december 2020 afholdt to besøg i Tasiilaq. Det første fandt sted i begyndelsen af september, det sidste i begyndelsen af november. Derudover har vi gennem hele efteråret haft to praktikanter Lærke Futtrup og Nicoline Bødtker boende fast i Tasiilaq.

September:

På besøget i september var vi fire personer afsted: Jens Christian Wandel, Erik Vittrup Christensen (arkitekt), Søren Skov og Pernille Thorup.

Bæredygtig by- og boligudvikling:

Erik V Christensen havde til opgave at lave opstartsarbejdet omkring at få **etableret et bræt i Tasiilaq**, et ønske fra Lokaludvalget, Igdlø - Ungdommens Kulturhus, Fisker- og Fangerforeningen og det nyvalgte Erhvervsråd Øst. Arbejdet med at få udarbejdet de endelige tegninger og beregninger, så Brættet kan etableres i foråret 2021, ligger lige nu i afdelingen for Teknik og Miljø i Kommuneqarfiq Sermersooq. Derudover skulle Erik gerne få projektbeskrivelsen for **bæredygtige boliger** i Tasiilaq bragt et skridt videre. (Temaet "Bæredygtige boliger" er et af de centrale ønsker fra Lokaludvalget til udviklingen af mere bæredygtige livsvilkår for børn og unge i Tasiilaq). Erik fik hurtigt en god kontakt til Inspektør Michael Waaentz fra Iserit Tasiilaq. Michael kontaktede sin direktør i forhold til kommende boligbyggeri i byen, og han har trukket os ind i arbejdet omkring borgerinddragelse i forhold til byens boliger. Vi starter op med at deltage i **renoveringsarbejdet af 2-3 tomme huse i byen** i løbet af foråret 2021. Vores arbejde vil bestå i inddragelse af borgere i udviklingen boligerne, så de nyrenoverede boliger imødekommer lokale behov i Tasiilaq. Dette vil medføre, at erfaringerne med at renovere i forhold til mere bæredygtige boliger, kan bruges af andre, fx. private husejeres renoveringsarbejde på egen bolig. Derudover er det vores forventning, at vi i 2022 kan understøtte en større **borgerinddragelsesproces** omkring Iserits renovering af endnu flere af byens tomme huse (der vurderes at stå ca. 50 huse tomme). Det er yderligere vores forventning, at erfaringerne med borgerinddragelse omkring planlægning af byggeri og renovering, og viden om bæredygtigt byggeri i Arktis, kan indgå i arbejdet med nybyggeri i byen (som lige nu er påtænkt påbegyndt i sommeren 2024). Vi håber at renoveringsarbejdet kan starte **et lille "håndværkerskoleforløb"** for nogle af de fingerfærdige unge i byen, på en måde så de kan trækkes ind i arbejdet. Dette vil kunne skabe kontakter og netværk mellem de unge og allerede etablerede håndværkerforretninger i byen, med mulighed for måske at få en plads som lærling. Det vil ligeledes kunne blive motiverede for at ville tage en hel håndværkeruddannelse. Det er ligeledes vores håb, at dette renoveringsarbejde kan være medvirkende til, at der kan sikres bedre sanitære forhold i nogle af de andre huse i byen som fortsat ikke har indlagt vand og toiletter.

Vi satte herudover, i samarbejde med den lokale afdeling af Iserit, et selvstændigt udviklingsforløb igang i forhold til at eksperimentere med andre mere hygiejniske former for **toiletløsninger** i nogle af byens huse. Dette arbejde skulle gerne udvikle sig til også at kunne dække byggerne.

Bæredygtighed i Grønland - by og bygdeprofiler:

Inden vi tog til Tasiilaq, mødtes vi med Thomas Gaarde Madsen og Afdeling for Landsplanlægning fra Departementet for Finanser. De arbejder med at kortlægge arbejdet omkring **bæredygtighed i Grønland**, og var interesserede i at høre om vores udviklingsarbejde i Tasiilaq, og eventuelt at kunne bruge arbejdet med udviklingen af en baseline for byudvik-

ling i Tasiilaq, i forhold til deres landsplansarbejde. Denne kontakt bruger vi til at sikre at arbejdet med bæredygtighed i Tasiilaq får al den positive omtale det kan få, og vi lægger jævnligt artikler op om initiativerne i Tasiilaq på Selvstyrets hjemmeside om bæredygtighed.

Selvmondsforebyggelse:

Vi mødtes i Nuuk ligeledes med Paarisa omkring deres arbejde med **selvmordsforebyggelse**. Der er, som vi alle ved, forholdsmæssigt mange ungeselv mord i Tasiilaq. Da vi ankom i september havde der netop været en række selvmord, og vi udarbejdede i den anledning en samling actioncards til **byens kriseberedskab**, skolen og **Igdlos medarbejdere**. Tanken er her at understøtte arbejdet med at kunne tale om det der sker, og dermed gøre det muligt at nye unge søger hjælp til at snakke om deres udfordringer før det går helt galt. Ligeledes er det et fokus at hjælpe de voksne i byen til at kunne tale om svære ting. Ofte står man ikke lige med psykologer ved hånden, men må selv klare de tunge udfordringer der ligger i og omkring selvmord. Her opleves det at have et actioncard at holde sig til, med ideer og forslag til hvordan man handler og hvad man kan gøre, sige, spørge til som en rigtig god hjælp. Kortene er oversat til øst-grønlandsk, så alle medarbejdere og deltagere i kriseberedskabet kan benytte sig af dem.

Praktikanter og udarbejdelse af en base

Fra august til december har vi som nævnt derudover haft to praktikanter fra uddannelsen Human Security på Århus Universitet koblet til arbejdet. De har arbejdet med udviklingen af en baseline for vores arbejde, byggende på en profil som kaldes City Prosperity Index (CPI). Denne baseline vil vi bruge til at registrere udvikling i byen over de kommende år (for mere om denne baseline se afsnittet om CPI længere nede). Derudover har de været med til ledermøderne for kommunens ledere, og har derigennem kunnet melde ønsker og ideer som er kommet op tilbage til os. Endelig har de været involveret i udviklingen af byens kvindefodboldhold, og har undersøgt hvad mennesker i byen forstår som god livskvalitet: hvorfor er det godt at bo i Tasiilaq?

City Prosperity Index (CPI)

City Prosperity Index er et værktøj som kan bruges til at udarbejde en profil for byens udvikling. Værktøjet er udviklet af FNs afdeling UNHabitat, som arbejder med byudvikling som omdrejningspunkt for større udviklingsarbejder. Det bruges af såvel store byer (København, New York, Mexico City) som mindre og små byer, og består i at undersøge byens "tilstand" på seks forskellige parametre:

- 1) Produktivitet
- 2) Udvikling af infrastruktur
- 3) Livskvalitet
- 4) Lighed og social inklusion
- 5) Bæredygtighed
- 6) Ledelse og demokrati

Arbejdet med at beskrive en række faktorer indenfor de seks parametre, og at finde de statistikker og tal som skal bruges til at skabe denne baseline har været praktikanternes hovedopgave under deres ophold i byen. I Udarbejdelsen af CPI for Tasiilaq har lokale personer været involveret som informanter om lokale data, og i udvælgelse og tilpasning af relevante indikatorer. Lige nu er vi ved at få regnet de sidste tal ud, hvorefter vi vil præsentere resultaterne for lokaludvalget tidligt i foråret, når vi vender tilbage til Tasiilaq. Arbejdet med CPI, som baseline for udviklingen i Tasiilaq, er et fortløbende arbejde, hvor lo-

kale borgere og ressourcepersoner inddrages i fortolkningen og indsamlingen af udviklingsdata. Vi holder udviklingsprojekter op mod CPI' indikatorer, for dermed at tydeliggøre fremgang og effekt, eller bliver kloge på nye indsatsområder.

Skoleudvikling:

Som en del af vores udviklingsarbejde har vi nu fået tæt kontakt til den lokale skole. Her forsøger vi at understøtte skolens rolle i den lokale udvikling, og skolens betydning for børn og unges fremtidsmuligheder. Vi etablerede i september måned et, synes vi selv, godt og tillidsfuldt samarbejde med skoleleder Jørn Holbech, og har udbygget og videreudviklet på dette hen over efteråret. Skolen er således med i udviklingsarbejdet omkring erhvervsudvikling i Tasiilaq i samspil med Erhvervsråd Øst (se nedenfor), og i forskellige tiltag omkring utilpassede unge i samarbejde med Igdlo.

Kriminalitetsforebyggelse og seksual vejledning:

Vi holdt møde med politiets forebyggelsesenhed. Her talte vi generelt om forebyggelse, men også om det forløb med ung til ung seksualvejledning som starter op i Tasiilaq til foråret 2021. Her kommer to unge sundhedsfaglige konsulenter og hjælper en gruppe unge fra Tasiilaq Distrikt, med at blive klar til at undervise og vejlede andre børn og unge fra byen i relevante emner indenfor seksualitet: grænser, abort, sund seksualitet til forskel fra vold, kammeratskabsstøtte til at sige fra osv. Dette arbejde forankres i et tæt samarbejde med Igdlos medarbejdere, og med unge som kommer i Igdlo som aftagere.

November:

Bæredygtig by- og boligudvikling:

Inden besøget i November mødtes vi med kommunens og Iserits bygherrerådgiver LBH by, da Iserit har tilbudt os at kunne bidrage til borgerinddragelse i udviklingen af nogle af de kommende nye boliger. Tanken er at lave en borgerinddragelsesproces som skal give ideer til hvad som er vigtigt for fremtidens bolig i Tasiilaq, der møder lokale behov. Vi hører mennesker udtrykke ønsker om boliger med plads til flere generationer, flere mindre værelser, bedre uderum til opbevaring af grej osv. Samtidigt med ønsker om at boliger skal være billige, at man måske gerne selv vil kunne stå for noget af arbejdet osv. Lige nu er vi ved at udarbejde en ansøgning til Realdania om midler til et sådant arbejde. - noget som er et stærkt ønske fra Lokaludvalgets side, at vi fokuserer på.

Erhvervsudviklingsstrategi:

Vi arbejdede også i november på at sikre god sammenhæng mellem Kommunens erhvervskontor i Nuuk (og erhvervskonsulenten for Tasiilaq Claus Christoffersen) og det lokale erhvervsudviklingsarbejde i Tasiilaq, idet det er et lokalt ønske at gøre noget for at få etableret flere gode arbejdspladser i byen. Kommunen skal vedtage en ny erhvervsudviklingsstrategi i løbet af foråret 2021, og her ønsker man at lave en strategi for Tasiilaq som tager hensyn til de særlige forhold her. Vi er derfor igang med at aktivere og skabe netværk mellem Erhvervsråd Øst, Tasiilami Alivarpia, Majoriaq, Igdlo, den nyetablerede Kofeds Skole, den kommende socialøkonomiske virksomhed under Grennes Minde, de lokale turistaktører og andre. Tanken er sammen med alle disse interessenter at udvikle en model for udvikling og etablering af arbejdspladser i byen. Samtidig er vil dette arbejde bidrage med input til den kommende erhvervsstrategi for Erhvervsråd Øst. Undervejs blev der her åbnet mulighed for at ansøge Selvstyret om midler til etablering af et måske kommende FoodLab i Tasiilaq. Dette vil i givet fald ske i samspil med Brættet så der kommer maksimalt samspil mellem disse elementer.

Et fælles børnesyn:

I november var vi ligeledes involverede i opstarten af et lokalt arbejde omkring "Et fælles børnesyn" i Tasiilaq. Her mødtes vuggestue, børnehaver, skole, børnehjem, BFC, BFA, Igdlo, Amarngavit - tidlig indsats, forebyggelseskonsulenten, sundhedspleje omkring samtaler om hvad et godt børneliv er. Da Unicef Grønland, kommunens skolechef, dagtilbudschef og forebyggelsesenhed, og selvstyrets enhed for forebyggelse var i byen samtidigt, deltog disse også i mødet. Der var bred enighed om at dette første møde nogensinde mellem alle de professionelle omkring børn og unge i Tasiilaq var en succes, og at dette udviklingsarbejde skal fortsætte. Dette arbejde understøtter endvidere det uddannelsesarbejde som der bliver lavet i samarbejde med psykolog Conni Gregersen med de ansatte indenfor børneområdet omkring børn og overgreb. Der var ligeledes enighed om at etablere en slags "forældreskole" i byen. Da det viste sig at såvel Unicef Grønland, Selvstyret, administrationen i Nuuk og lokale kræfter allerede gik med tanker om en sådan - bare hver for sig, har vi taget ansvaret for at sikre at der kommer et fælles udviklingsarbejde og en fælles indsats igang. Unicef Grønland har meldt at de gerne lægger lokaler til når vi kommer til Nuuk i marts, hvorefter vi bringer arbejdet fra det møde med til Tasiilaq, for yderligere kvalificering. Hjørdis Viberg har allerede skitseret, hvordan en sådan Forældreskole i Tasiilaq kunne se ud organisatorisk og indholdsmæssigt, og det udarbejdede forslag til dette ligger lige nu i Tasiilaq til kommentering. Dette forslag til struktur vil efterfølgende blive brugt til mødet i Nuuk. Dette opstartsarbejde skulle have fundet sted i november, i samarbejde med Martha Lund Olsen og Borgmesteren som skulle have været i Tasiilaq samtidigt, men som begge måtte blive hjemme pga corona-hensyn.

Samarbejdet med skolen:

I løbet af vores besøg i november blev det klart at der er en gruppe unge i byen som bedriver hærværk og som har været voldelige ved forskellige lejligheder. Vi forsøgte derfor at samle lokale kræfter og ideer omkring hvad man eventuelt kan gøre for denne gruppe unge. Det er blevet til et forslag "Camp Sermilik", som lige nu er til kvalificering hos Igdlo og skolen. Her skal forskellige institutioner i byen arbejde sammen om et 3-4 ugers ophold for unge fra gruppen inde i fjordene. Her om vinteren med hundeslæder, om sommeren med sejlads osv. Efter hjemkomsten er tanken at der skal følges op med tilknytninger for de unge til hver deres mentor. En mentor skal være en voksen fra byen som interesserer sig for unge, og som kan være en "voksen ven" og støtte i forhold til at tale om nogle af de svære ting mange af disse unge tumler med. Derudover kan de være behjælpelige med at fortælle de unge om hvordan man finder et fritidsjob, understøtte at de gør deres skolegang færdig, evt. hjælpe med at finde en praktikplads, komme igang med en uddannelse osv.

På SUSNOW's vegne

Pernille Thorup